

BIBLIOTEKA

88H-1

E 45

Nexhip
Ejupi

PESHA E DUARVE

*vjersha
dhe
poema*

SH-1

E45

Nexhip
Ejupi

**PESHA
E DUARVE**

*vjersha
dhe
poema*

43413

12413

MONOLOGU I AGRONOMJT

Jam diku në mes të fushës së pamatë,
Miku i përhershëm i hapësirave me blerim,
Kallinjtë në lartësinë e shpatullave të mia,
Seç thonë për mua ca fjalë pa pushim.

E di kuptimin e fëshfëritjes së grurit,
Që më ndjek sonte hap pas hapi në arë,
Ajo më skaliti bashkë me tiparet e burrit,
Krenarinë dhe shqetësimin e përditshëm në ballë.

Kjo fëshfërimë, e gëzueshme vjen që poshtë fushës,
Që thellë tokës, ku flenë ëndërrat e stërgjyshërve të
mi,
Është gjuha shumë e lashtë dhe shumë e re e bukës,
Që flet me fëshfërimën e këtij gruri të ri.

NISJE

Kokat e vogëlushëve të kërrusura janë
Mbi fletoret me vija, mbi bukurshkrim,
Mësuesja përkulet nga banga në bangë,
Në sy e në ballë seç ka një shqetësim.

I shkruar me shkumës shqetësimi zbardh,
Po duhet hedhur në fletoret me vija,
Germat, dorëpërdore si vogëlushët në radhë,
Kapen me merakun e penës në gishta.

Fleta me vija po mbushet pak nga pak,
(Shqetësimi i mësueses kalon tek ata),
Alfabeti i diturisë zë fill nga ky merak,
Universiteti çel udhën që nga shkronja « A ».

PJEKURIA DHE FËMIJËRIA

U rritëm, shok, u bëmë burra,
Tani në flokë na dalin thinja,
Në ballë mendimet gdhendin rrudha,
Me të na gdhendet pjekuria.

Po prapëseprapë me këmbëngulje,
Jo si mohim për pjekurinë,
Në shpirt diku na çelin lule,
Kujtimet për fëmijërinë.

Të mos kish sythe në fillim,
S'do kishte frute kurrë më vonë,
E lidhur rri me pjekurinë
Kjo moshë e sytheve të njomë.

GJASHTË DITË

Janë gjashtë ditë në jetën time, gjashtë,
Që më bënë me plot gojën njeri,
Jo se në ato ditë u bëra së pari baba,
Porse rroka së pari fshesën në shtëpi.

Atë fshesë nuk ia shkova vetëm shtëpisë,
Ndjeva se ajo fshesë po më pastronte dhe mua,
Ato gjashtë ditë më bënë amvisë,
Në kohën që ti bëheshe nënë, grua...

NGROHTËSI

Ngrohtësi nuk jep vetëm druri kur digjet,
Apo nafta, qymyri, që i gjejmë në thellësi,
Dëgjo shokun tënd që e pyet e të përgjigjet,
A nuk ndien të çlirohet prej fjalëve ngrohtësi?

T'I SHTYPIM NË VEZË...

Pësh-pësh... Pësh-pësh...

E, more vesh?

Pësh-pësh... Pësh-pësh...

S'e mora vesh...

— Mos i ke veshët
Zënë me pambukë?
— Po ti moj korbë,
A ke ngrënë bukë?

Pa qasu pranë,
Ta them në vesh,
Pësh-pësh... Pësh-pësh...
Kujdes... Kujdes...

— E di mirë ti?
— E di mirë, pra...
Vërtet? Hi-hi!
Vërtet! Ha-ha!

Po ti, lexues,
A more gjë vesh?
Nga kjo gjarpëritje
Prej gojës në vesh?

Mes gojës dhe veshit
Megafoni i dorës,
Në vrimë të veshit
Hyn helmi i gojës.

— Ish shef i mirë,
Por, ah, ç'e do...
Qyqja, ky tjetri!
Bubu!...Bobo!...

— E pe Selvinë?
S'e mendoja kurrë!
Shyqyr që gjeti
Një copë burrë!

Nga bota e vjetër
Në ditët tona
Enden ca shpirtra,
Ca hije, kufoma...

Pësh-pësh...Sytë katër
T'i bëjmë kudo,
T'i shtypim në vezë,
Përndryshe ato...

ERA

Ç'qe kjo erë që fryu, që rrëzoi shaminë,
Si flutur të bardhë fushës fluturim?

Renda për ta kapur në një shteg të blertë
Ah, kjo erë e malit... Ah, kjo erë e rreptë...

Shtegut një çapkën ç'ma kish zënë pusinë,
Si t'ia bëja, nënë, t'ia merrja shaminë?

As shaminë s'ia mora, as djalit s'i ika,
Prita të më fliste, të më fliste prita...

Fryu erë e malit... Mori mendtë e mia...
Ah, kjo erë qënka vetë dashuria...

NË VJESHTË

A. S. S.

Vjeshta çdo gjethe e zverdhi në drurë,
Për udhë i rreshtoi patat e egra,
Kujtimet e nënës s'trishtohen më kurrë,
Kur nisen patat në vendet e nxehta.

Questa è la prima volta che si parla di patate e di vjeshta.

Ka kohë që iu shëruan plagët e kurbetit,
Patat mërgojnë pa trishtimin e nënës,
Me bijtë dhe bijat në arat e vjeshtës,
Lumturia e madhe zuri vendin e dhembjes.

Mërguan përsëri patat krahëlehta
Atje ku mërgonin kurbetçinjtë dikur,
Po nënës sime plot me nipër e mbesa
Rrudhat në ballë s'do t'i trishtohen më kurrë.

PESHA E DUARVE

poemë

Eh, ky vendim;
Nuk i ka kursyer
Legjendat për malet
Dhe këngët për fisin;
Nëpër gryka malesh,
Sa gryka dyfekësh,
Mes erës së dimrit
Gjëmonin e krisnin!

Ngaqë e desh hekuri,
Po aq sa lirinë,
Për të ai u vra
E u pre në shekuj;
Në betejë e sipër
Ndezi fantazinë,

Pranë gjakut lindi
Legjendat me hekur.

Populli që njohu
Robëri të rëndë,
Populli që çau
Histori të gjatë,
Vallë si ta bënte
Qoftë dhe një këngë,
Për çelik e hekur,
Ashtu, duarthatë?

Ç'kishte toka jonë
Poshtë në thellësi?
Gjyshërit i flinin
Në gji tokës mëmë;
Ndërsa sipër tyre
Kish pagjumësi,
Rendin troke kuajsh,
Derdhej gjak e gjëmë.

Posa varte armën,
Sa kërrusej mbi kudhër,
Në derë hynte thirrja:

— Hej, u premë në besë!
Dhe brofte drejt saj,
Me gjithë malet rrotull,
Dhe kthehej prej saj,
Me gjithë malet peshë.

Ftohej prapë furra,
Nxihej prapë qymyri,
Balli i mjeshtrit çahet
Nga rrudhat përmes:
— Nga erdhí kjo gjëmë?
— E keqja si hýri?
— Deri kur unë shkrirjen
Do ta lë në mes?

Ne që edhe ditën
Na kanosej nata,
Ramë për këto troje,
Ramë për këtë prak;
Mundëm që të shkrinim
Metal sa për shpata,
Duke shtrydhur djersë,
Duke shtrydhur gjak.

Se ky prak na rriti
Trima luftëtarë,
Famën na e çoi
Gjer përtej atdheut;
Kur binim për të,
Çelte përmbi varr
Amaneti i gjakut,
Që s'e trette dheu.

Shpirti ynë i dli­rë,
Kovaçana blözë,
Rreziku tek dera, —
Ne asgjë ndër duar...
Ç'mund t'i bënim, pra,
Ashtu, duarbosh,
Katilit që fisin
Erdh për të na shuar?

Po në dej seç kishim
Një flakë që s'na shuhej,
Një prush që ditë-natë
I ndezur na rrinte,
Me prush e me flakë
Urrejtja gatuhej,
Tek palë e flamurit
Gjaku flakërinte.

Zjarri ndizej brenda
Gjoksit të çdo mjeshtri,
Prandaj çdo gjoks kishte
Përngjasim me strallin,
Ballë për ballë armiqve,
Me urrejtjen shkrepnin
Zjarrin e përbrendshëm,
Që brenda s'embanin.

Mjeshtërinë e babës
Mësonte fëmija,
Vatrën ta çlironte
Nga thonjtë e vetmisë,
Që epikë t'i kishte
Tingujt çiftelia,
Të mos shuhej kurrë
Zjarri i lirisë.

E dinim se hekur
Kishte toka nënë,
Po me se ta nxirrnim
Që nga thellësitë?
Zgjedhë e robërisë
Ç'ishte aq e rëndë,
Kohën ç'na e hanin
Luftrat me armiqë!

Halle kishim shumë,
Ç'të qanim më parë!...
Nga ky fat greminë
Dhe malet vajtonin...
Hallet përmbi vete
I mbartnim si barrë,
Pa ditur as vetë,
Se ku t'i shkarkonim.

Sa luftra përsipër,
Aq tmerre duroi,
I bloi të gjitha
Si mokër në heshtje,
Nëntoka e shurdhër,
Nëntoka pa gojë
As mundi të fliste,
As mundi të qeshte...

Të huajt lakmonin,
Që të zhvatnin copa,
Thela nga kjo tokë,
Të ndanin në mes,
Por, tek ngulnin dhëmbët,
Seç rënkonte toka,
Bijtë, të alarmuar,
Bënin besa-besë.

Vërtet, fisi im
S'ka qënë kurrë i qetë,
Përmes shqetësimit
Ai çau rrugë;
Zgjodhi dru në pyll,
Me të bëri djep;
Zgjodhi dru në pyll,
Për të bërë lahutë!

Melodi krijoi
Edhe me një gjethe,
Edhe në një këngë
Qau hall me malet,
Trimërinë e rriti
Me ninulla djepi,
Me dogra i vuri
Në shinjestër krajlet.

Lindur në rrethim,
Rritur në rrethim,
Pëllëmbë për pëllëmbë
Derdhëm gjak e djersë,
Nga të huajt, gjak
S'lypëm asnjë grimë,
Nga të huajt s'deshëm
Asnjë bulëz djerse.

Ç'bluante atdheu
Nën fuqinë e mbretit,
Tek i thyente mesin
Peshë e monarkisë?
Malet e tij nisnin
Bijtë drejt kurbetit,
Mallin prej mërgimit
Mbanin mbi kurriz.

Ai s'ishte mbret,
Po ishte kusar,
Shqipërië e shiti
Si çiflig të tij,
Gjaku i saj mbretit
I kthehej në ar,
Popullit ky ar
I kthehej në zi.

Fort na dhimbtë zemra,
Thellë na dhimbtë shpirti
Kur të huajt vidhin
Edhe një grusht dhe,
Na therrnin gjithë kockat,
Na therrte gjithë mishi,
Ishtë pjesë e jötja,
Dhimbja jonë, atdhe!

Nëntoka kish ethe,
Si në agoni,
Minerali rrinte,
Diku thellë, fjetur,
Kush do ta zgjonte,
Nga kjo letargji,
Ta bënte të fliste,
Ta bënte të geshur?

Nën krisma naganti,
Nën krisma belxhiku,
Natë e robërisë,
Mori plagë për vdekje,
Këto krisma ishin
Flakë metalurgjiku,
Këto krisma kishin
Prush e flakë jete.

Kur do vinte koha
Të prodhonim hekur,
Koha që ta ishkrinim
Mineralin vetë?
Ky ish padurimi
Që pati çdo shekull,
Vetëm koha jonë
Atij i dha jetë.

U ngul kazma e parë,
U vu guri i parë...
Jo, kjo ditë kurrë
S'do të ketë harrim,
Për një çast dhe dielli
Ndaloj për të parë
Gjithë atë hare,
Gjithë atë gëzim...

Cep më cep të fushës
Gruri mugullonte,
Shpërthente së brendshmi
Gjoksi i blërimit;
Që përposh përsipër
Hodhën shtat e gonxhe
Lulet e pranverës
Në mbarim të dimrit.

Ç'ishin këto lule,
Që çelën kaq shpejt?
Ato të kjo fushë
I mbolli vetë jeta,
Erdhi socializmi
Si një stinë e pestë,
Dhe u mbush kjo fushë
Me lulet piketa.

Pastaj erdhi vera
Me grurin e pjekur,
Me grurin e fundit
Që s'do mbillej më...
Me një tjetër farë,
Me farën e hekurt,
Do të mbillej fusha
Tani përgjithnjë.

Net saldatrëqesh,
Net ferrobetoni,
Ndiqnin njëra-tjetrën
Nga turni në turn;
Këtu betonohej
Vetë revolucioni,
Rritej pylli i hekurt
Fushës së pagjumë.

Tani trenat zbresin
Drejt metalurgjikut
Si legjendë e re
Përmes Shqipërisë,
Vjen nga lashtësia
Legjendë e çelikut,
Te nëntokë e moçme
Gjithnjë do pijë sisë.

Në një tunel hyn,
Në një tjetër del,
Sirena e trenit,
Zëri i mineralit;
Vagonat ngarkuar
Me hekurnikel
Natë e ditë gjëmojnë
Nëpër bark të malit.

Nëntoka memecë
Seç u bë me zë,
S'ka më belbëzim,
S'ka më shurdhëri,
Udhët e mbitokës
U futën nën të,
Zemrat e ngjirë
Nën diellin shkri.

Nis e flet legjenda,
Nis e flet nëntoka,
Me net diellore
Nëpër galeri;
Duke situr vite,
Shekuj dhe epoka,
Zërin e nëndheshëm
S'ë ndrydhimë në gji!

Tani ti, moj botë,
Ta kesh vëth në vesh,
S'jemi ne ai brezi,
Që përdorte pishë,
Që liri e hekur
Nëpër mote Idesh.
Që liri e hekur
Nëpër mote s'kish.

S'jemi më ai brezi,
Që thyhej në arë,
Që i jepte beut
Të tretën e djersës,
Që te koka kishte
Milicë e xhandarë,
Që i pinin gjakun,
Që i pinin jetën.

Dhe pati të huaj
Që si «miq» na erdhën,
Që u qanë: — Të varfër
E paski nëntokën!
Po ne ua premë
Gjuhën e nëpërkës,
Dhe pas mineralit
Ua thyem kokën!

Qenë «specialistë»
Me dy palë harta,
Në hartën sekrete
Shënonin çdo gjë,
E kryqet i ngulnin
Në malet e larta,
E në hartën tonë
S'shënonin asgjë.

Lakmuan aq tepër
Që t'u thonim «peqe»,
Ne që s'i thamë «peqe»
Shekujve asnjërit,
Ne që s'na ra ndryshku
Kurrë mbi dyfeqe,
Që bëmë flurudhë plumbi
Flurudhën e zërit.

Ç'realitet i hekurt
Që është kombinati,
Pa shih se ç'korpuse,
Pa shih ç'lartësira!...
Një nga një në fushë
Zunë vend furnaltat,
Sikur zunë vend
Gjithë projekt-dëshirat.

E shkuli shqiptari
Mllefim shekullor,
Krenar i thotë botës:
— Ja çeliku im!
Gëzimin e ndien
Gjer në palcë të kockës,
Një mal minerali
Në një orë e shkrin!

Kjo është krenaria
Që përshkon gjithë kohrat,
Nga brezat që shkuan
Tek brezat që vijnë;
Vitet dhanë shekuj,
Shekujt dhanë epoka,
Brezat luftëtarë
Bashkë dhanë lirinë!

Kjo është vepra jonë,
E gjakut, e djersës.
Kjo është krenaria
E rrugës së gjatë,
Nisur nga parmenda,
Deri te traktori,
Që nga kovaçhana,
Te ky KOMBINAT!

COPEZA JETE...

— Nga tregimet e babait —

1 - Uria

Im atë ngiste pendën e qeve,
Im më nga pas hidhte farë,
Dielli i fshehur prapa reve,
Hidhte hije të zezë në arë.

Kërrusesha në brazdën e misrit,
Shpejt e shpejt me farëza mbushja xhepin,
Më merrej fryma prej nxitimit,
Të mos haja dackat e tim eti.

I fshehur pas gërdhit, në heshtje
Dëgjova babanë në arë:
— Moj grua, a je në vete,
Ç'ke bërë kështu me farën?!

Në shtëpi i thashë atit tim
Se fajin e kisha unë vetë,
Unë, që, për të shuanë urinë,
Përtypja farëzat. «e vjedhura» në xhep.

2 - Vëllai

Kam pasur një vëlla të sëmure,
Kam pasur një vëlla me të nxehtë,
Me nënën e çuam mbi mushkë
Te hoxha, te vendi i shenjtë.

Nëna i jepte prapë gji,
Megjithëse ai ishte motak,
Hënëza e fytyrës së tij
Po shuhej dalëngadalë, pak nga pak.

Hoxhës në tyrben e madhe
I dëgjova tri herë «allah»,
Pastaj tri herë me radhë
Nomatisi me buzë një duva.

I dhamë një okë me lesh,
Një okë me gjalpë i dhamë,
Kur ikëm, tri herë pas nesh
Hoxha përsëriti duvanë.

Po ç'ndodhi me vëllanë në shtëpi?
Ah, ç'dhimbje që kam për këtë!
Kur nëna e vuri në gji,
Ai s'deshi të pijë kurrë më!...

3 - Pishat

Mes shkëmbinjve përballë erës
Në mal rriten drunjtë e pishës,
Këta drurë halorë të vegjël
Ne i quanim drurë të dritës.

Pishat rrënjët futnin thellë,
Që prej malit mblihdnin flakë,
Prisnim ashkla degë më degë
Dhe i lidhnim në vandakë.

Dhe kujtonim ne, fëmijët,
Se veç pisha ndrit në botë,
Se asgjë përveç pishës,
S'jepte dritë aq të fortë.

Kështu ikën ato vite,
Kur i vogël unë isha,
Duke mbledhur ashkla drite
Nëpër pyjet plot me pisha.

4. Kaziu

Në fshat seç erdhën befasishëm,
Njëri në gjermanisht seç klithi,
Sytë e kaut nga unë lëvizën,
Kur ballisti erdhi e ma zgjidhi.

Dhe dita m'u bë natë e errët,
Pse s'e kisha malisherin pas krahut;
Që të mos pendohesha herë tjetër,
U desh pushkatimi i kaut.

Nuk e di se pse më kursyen,
Tek zgëdheshin si ujçër në arë,
Si dukej, nga kënaqësia që ma shqyen
Zemrën time, edhe pa më vrarë.

5. Revolta

— Mjaft më!— i fola prerë vetes,—
O bujk, që arë nuk pate kurrë,
Njeri je ti, o i biri i Metes,
Njeri që i ropën shtatë lëkurë.

Dhe dora rroku malisherin,
Dhe malin mora në furtunë,
Dhe beu s'ma harrói emrin,
Dhe emrin s'ia harrova unë.

E lashë parmendën mu në arë,
E thonë që beu shumë u nxeh,
E thonë që beu mori zjarr;
E thonë që beu bëri be...

Teksa më ndiqte ditë e natë
Me mllaf të egër si të ujkut,
Një maliher me krismë të thatë,
Tregoi ç'mund të bënte bujku.

Kam hequr shumë, o biri im,
Kaçak i malit shkrep më shkrep,
Gjersa u njoha me Partinë,
Gjersa në ballë një yll m'u qep.

6. Partia

Më kishin thënë se Partia ecte zbatshur,
Bashkë me bijtë mes borës, stuhisë,
Prandaj porosita gruan që çorape
Të thurte për Partinë dhe për bijtë e Partisë.

Më kishin thënë se rrinte e pangrënë,
Se bukën e përcillte edhe me një qepë,
Prandaj i thashë gruas, brumin e zënë
Ta gatuate ta piqte në çerep.

Partisë që luftonte zbathur, e paveshur,
Më kishin thënë që i duheshin shumë pushkë,
Prandaj pastrova maliherin e fshehur,
Rrëmbyer armiqve të vjetër në luftë.

Dhe takova në mal një çetë me partizanë
Dhe i pyeta shtruar, gjatë e gjërë, për Partinë,
Dhe ata të gjithë një përgjigje më dhanë,
Dhe unë të gjithëve u zgjata kutinë.

Drodhën partizanët duhan kaçaku të fortë
Dhe unë ia ndeza secilit vetë me eshkë,
Dhe u binda atëherë se Partia ishte kudo
Dhe u njoha me të në mënyrën më të thjeshtë.

DASMA E SKËNDERBEUT

1. Qeshu, nënë e thinjur, po martohet biri,
Mbi kullë të kështjellës lajmin po jep briri.

Qeshu, nënë e thinjur, po martohet biri,
Mbi kullë të kështjellës lajmin po jep briri.

2. Hipur përmbi kuaj, krushqit po vijnë radhë,
Nuse vjen Donika me duvak të bardhë.

Krushqit morën plagë, plagët s'janë shëruar,
Shpatat mbajnë me vete, hipur përmbi kuaj.

2.

Sikur për betejë briri t'i thërresë,
Krushqit luftëtarë dasmën lënë në mes.

Dhëndëri vetë do çohet: — Mjaft tani, lahutë,
Në një dasëm tjetër, po na ftojnë krushq!

Sikur nxjerr rrufe, shpatën do të nxirrte,
Nga dasma në luftë trimat do t'i printe!

3.

Udhë e largët kuajt i ka lodhur shumë,
Ç'po këndojnë dasmorët, sytë nuk duan gjumë.

Si gonxhe hareje lulëzojnë vallet,
Nga kopshtet e mollëve era sjell petalët.

Dhëndëri nuk fle sonte, as shpata në mill,
Nuse erdh Donika si lule në prill. . .

GJIN BUE SHPATA

Turqit erdhën valë-valë,
Trimat hop në kalë me shalë,
Mal u dolën ballë për ballë.

Morën ushta, morën shpata,
Pa fitore s'bënin prapa,
Posi shegë pikonte plaga.

Gjin Bue Shpata hapte shtigje,
Linte pas të vrrarët pirgje,
Gjaku i tyre gërryente brigje.

Me dy shpata duart zënë,
Frerin kapur fort me dhëmbë,
Mes armiqve bënte gjëmë.

Mali i Gjërë shpatë e ushtë,
Përkrah Gjinit-burraat grusht,
Ndizte zemrat gjaku i prushtë.

Emri i trimit me tri fjalë,
Çau kohrat lart në kalë,
Me dy shpata u bëri ballë.

Herë pas here si kushtrim
Do të shfaqej emri Gjini,
Rrokjeshkurtëri vetëtimë.

Shekujt seç i çamë me shpatë,
Duke ngrënë me ta inat,
Gjithsecili — Gjini Bue Shpatë!

ÇELËN SYTHE E LULE MOLLET...

Çelën sythe e lule mollët,
Dukej se kish rënë dëborë,
Aq shumë mollë kishin çelur
Në kopshtijet rreth e rrotull.
Me pranverën erdhi lajmi,
Lajmi më i zi se korbi,
Se në brigjet arbërore
Ishte sulur vetë sulltani
Me njëqind e ca tabore.

Bashkë me kalin, harkun, ushtat,
Bashkë me shpatën vetëtimë,
Trokëllimthi u nis trimi,
Ku e thirri trimëria...
— Unë do kthehem, — i tha nënës,—
Një mëngjesi me fitore,

Ja, si ky mëngjes i sotëm,
Bashkë të vjelim kokrra molle.

Tri ditë nëna s'hëngri gjë,
Tri net nëna s'bëri gjumë,
Në të katërtën ditë lajmi
Fort i hidhur qe për të...
Po s'vajtoi, s'shkuli flokët,
Dhe nuk i përgjaku faqet,
Sa e madhe ishte dhimbja,
Ia tregonin thinjat, rrudhat...

— Trim që solle këtë lajm,
Më të ëmbël se të hidhur,
Thuamë, ku e mori plagën,
Ç'amanet të fundit la?
Luftëtari i tregoi
Si tri herë ia lidhi plagët
Porse gjaku prapë kulloi,
Aq të çara ato ishin...

(Buzët i dridheshin aq shumë,
Sa s'iu drodhën kurrë në luftë,
Para nënës që kish rritur

Shokun, që i vdiq në duar).

— Nënë e dhembshur, — fliste trimi, —

Unë ia mora hakun djalit,

Që e pate dritë të syrit,

Që e pata krah të djathtë...

UNË NËNË E DHËMBSHUR

Gjaku i tij u bë flamur

Më rrjedh mua nëpër dej,

Pra, yt bir tani jam unë,

Nismë, nënë, në bëtëjë.

Dorë e tij më dorën time

Do shtrëngojë këtë shpatë,

Krahu i tij me krahun tim

Koka turqish do presë prapë!

UNË NËNË E DHËMBSHUR

UNË NËNË E DHËMBSHUR

UNË NËNË E DHËMBSHUR

UNË NËNË E DHËMBSHUR

UNË NËNË E DHËMBSHUR

UNË NËNË E DHËMBSHUR

UNË NËNË E DHËMBSHUR

UNË NËNË E DHËMBSHUR

ARBËRESHËT

Si jehonë e legjendave pa numër të ikjes,
Vjen troku i largët i karvaneve muhaxhire,
Nëpër natë gjëmon deti në brigjet e vendlindjes,
Toka nënë zgjat gadishujt pas galerave ilire.

Nata e ndarjes dallgëzon në çdo zemër,
Nata e fundit e bën detin më të zi,
Kush pret, kush pret, matanë, në bregun tjetër?
Askush nga arbërit nuk e di, nuk e di...

Ç'të marrin me vete? Atdheu është i rëndë.
Ç'të marrin me vete? Atdheu nuk lëviz...
Qytetet turku ua bëri gjërmadhë e gjëmë,
Në rrëzë të gjërmadhëve karvani i tyre u nis.

Do të ikin, po në botë ka vetëm një Arbëri,
Nga ajo s'harrojnë një grusht dhé pa marrë,
Një grusht legjendash e këngësh si nënshtetësi,
Kur gjysëmhëna ngrihet nëpër natë mbi Ak-
-Hisar.

III. QË TË MOS VDISNIN NGA MALLI I MADH

Që të mos vdisnin nga malli i madh
Për atdheun, që nga vendi kurrë nuk lëviz,
Trojet e reja kur i ngritën matanë,
I ngritën ballë për ballë Arbërisë.

... të bëjë një gjë që t'ju shpëtojë nga këto gjëra të këqija
... të bëjë një gjë që t'ju shpëtojë nga këto gjëra të këqija
... të bëjë një gjë që t'ju shpëtojë nga këto gjëra të këqija
... të bëjë një gjë që t'ju shpëtojë nga këto gjëra të këqija

BIEN DAULLE RRËZË MALIT

... të bëjë një gjë që t'ju shpëtojë nga këto gjëra të këqija
... të bëjë një gjë që t'ju shpëtojë nga këto gjëra të këqija
... të bëjë një gjë që t'ju shpëtojë nga këto gjëra të këqija
... të bëjë një gjë që t'ju shpëtojë nga këto gjëra të këqija

1.

Bien daulle
Rrëzë malit,
Rri, Sokol,
Mos i hip kalit.

Të ka nëna
Dritë në sy,
Të ka motra
Vetëm ty.

Dasma jote
Po gjëmon,

Gjaksi s'dihët,
Ku përgjon.

Një tytë pret
Të nxjerrë flakë,
Të pret ty,
të dalësh pak.

Në grazhd kali
Hingëllin,
Fton t'i hipësh
Përmbi shpinë.

2.

Krismë të thatë
Tyta nxjerr,
Krismë kobi
Nëpër terr.

Krisma gjëmë
Dasmës ra
Dhe daullja
Oh, u çal...

Medet, dhëndëri
Ra i vrrarë,
Pushoi këngën
Gjeli i parë.

Dora sipër
Në lahutë,
Në çast telin
E këput.

Dasma shtang
Dhe gjaku ngrin,
Kali i trembur
Hingëllin...

3.

— Nënë, u dogja,
Moj, prej mallit,
Sa t'i hipja
Pakëz kalit.

Vinte nusja,
Vinin krushq,
Rrëzë malit
Plot me dushk.

Si gëzim
Desha të zbraz
Hutën time
Atë çast.

Gjoksi, ah,
Flakë m'u mbush,
Plumb mes meje,
Plumb mes jush...

Hesht daullja
Rrëzë malit,
Natë e dasmës —
Natë e vajit...

NEVADA

O tokë e vdekur nga shpërthimet,
O tokë e vrrarë, o shkretëtirë,
Veç me kërpudha atomike
Ke kohë që mbillesh pa mëshirë!

O tokë pa stinë, pa zogj, pa bar,
As shkretëtirë ti nuk je,
Sepse as heshtjen në Saharë,
O tokë e dhimbjes, ti s'e ke!

UDHA E MËMËDHEUT

— Poemë —

(Abdyl Frashërit)

1. Ku s'të hodhi jeta, dallgë e saj e ashpër,
Po kudo që vajte zemrën le në Frashër.
Jelekreshpëruar turfullonte kali,
Mendimet si plumba nëpër shteg të ballit...
Ç'ish kjo udhë e gjatë që po merrje ti,
Ç'hall i madh të nisi ty për Rumeli?

2.

Që nga Anadulli po fryn erë e marrë,
Shpresat dhe dëshirat rrafsh për të na tharë.

Po kur fund do marrin këto helme, dërtë
Këta lotë të hidhur nëpër vilajete?

Eh, kjo Shqipëria zien si kazan,
Nuk është ujë që zien, po janë gjakrat tanë.

Ti, moj Portë e Lartë, për ne je e unjtë,
Me zor na arrin deri mu te gjunjët.

Kërkon që të ngrihesh përmbi malet tanë
Dhe me fjalë e lajka, dhe me jatagan...

Dy duart e kombit, që të dyja zënë,
Njëra—në martinë, tjetra—në parmendë.

3. **Ecën deputeti me vendim të prerë,
Ditën s'do të rrijë, natën s'do të flerë.**

**Eh, mendimet tutje vrapojnë si veri,
Udhë e tyre zgjatet nëpër histori...**

**...Katër vjet dekretin nisi Portë e Lartë;
E niste të plotë, i kthehej gjysmak.**

**Armët nuk i japim, s'e dorëzojmë lirinë;
Me se do ta mbrojmë, pa armë, Shqipërinë?**

**Porta do nizamë, po nizamë nuk ka,
S'ka të japë xhelepe vendi fukara.**

4.

**Nuk pranon Gjakova, qëndron me guxim,
Tirqe gjaku shfaqen mbi tirqet e zinj.**

Shkupi i çon ndihmë çeta me bajrakë,
Si vëlla e motër po përgjaken bashkë.

O halldupë, ku shkoni? Ka vetëm një shteg—
Shtegu i Gjolekës me pesëqind dyfekë.

Dhentë s'na dhanë qumësht, dhentë s'na dhanë
lesh,

I thonë gur i thatë, i thonë Kurvelesh...

Gjolekë «fermanliu» bredh kudo si erë,
Kokën i kërkoqa pasha serasqer.

Po a kapet era? A kapet veriu?
Po aq mund të kapet Gjolekë «fermanliu»!

5.

Padishah, kërkojmë Arnautistan,
Plakës Gjylhanë gonxhet seç i ranë.

C'ke, moj plakë gërmuqe, që s'po mbahesh dot,
Sa shekuj ti ke, që po rron në botë?

Tani të erdhi fundi, vdis e zeza plakë,
Mjaft më jataganin ngjeve ti me gjak.

Kemi vënë duart të gjithë në dyfek,
Shqipëria s'njeh kartë e merrqep!

6. ...
Udhës drejt atdheut, kthehet deputeti,
Natë e ditë ecën, pas Stambolli mbeti.

Kreshpërphen rrudhat, kreshpërohet kali,
Mendimet si krisma nëpër shteg të ballit...

...Primë, o Isuf-qeni, primë, i ziu bëj,
Që na ndolle qentë të na vijnë këtej.

1) Bojë.

Job d. 11
Mallakastër trime, ç'e paske një djalë,
Isuf bej Vrionin na e zu të gjallë.

Më të lumtë, o Rrapo, palla që të ndrin,
Ja hoqe xhahilit kokën mu në Sinjë.

Desh nizamë, xhelepe beu derdimen,
Fshatarët në hu kokën ia kanë vënë.

I kanosen kokës, rrethuar me çallmë:
— Hë, xhelepe deshe? Xhelepe të dhamë...

7.

— Lordi Bikonsfild, ti që je anglez,
E di ç'dotë thotë që shqiptar të jesh?

Ti thith puro zhytur në kolltukë Evrope,
Ne i mbathim këmbët me lëkurë lope...

Një lëkurë e mirë mjafton për një çetë,
Tridhjetë palë opinga nxjerr për tridhjetë vetë.

Gjuha s'na mungoi, germat na munguan,
Duam alfabetin, shkrimin tonë duam...

Erdhëm gjer këtu që nga «Evëtari»,
Buzëqeshi i lumtur Naum Veqilharxhi.

8. Brinjë më brinjë qëlluar, me shpirtin te
dhëmbët,
Perandorinë-plakë nuk e mbanin këmbët.

Nga vetvetja malet po gatitnin zjarrin,
Urrejtjen e mbledhur ta shkrepnin si strallin.

Dhe i nisën bijtë, (fjalët-maliher!)
Në Prizren të bënin besa-besën, prerë!

— Kurrë te sulltani nuk e zgjatëm dorën,
Me fërman lirinë asnjëherë s'e morëm.

Në flamur shqiptonjën s'e ndërruam me hënën,
Sepse bukë dovleti asnjëherë nuk hëngrëm!

Kancelar Bismarku s'do ta dijë këtë,
Gishtin e shkon në hartë, na përgjak me të.

Që nga Dardanelet deri në Berlin,
Telegramet venë, telegramet vijnë.

Dhëmbët «luaneshë» mpreh në Marmara,
Dimrin e disfatës përmbi kokë e ka.

— Po s'na njohët ju, s'ju njohim as në,
S'njohim Shën-Stefan, as Berlin mbi dhé.

9.

Mark Milan Vojvoda seç po qan me lot,
Rrugën ky vojvoda nuk po e gjen dot.

Mbetur pa flamur, s'di se nga të marrë,
S'di se si të bëjë, mbetur pa ushtarë...

Kërcënojnë me vdekje lisat edhe kreshtat,
Po u thyhen gjunjët, po u dridhen mjekrat.

Shtigjet veç ngushtohen, shtigjet marrin zjarr,
Tetë mijë dyfekë zbrazen mbi ushtarë.

Plava dhe Gucia bien erë barot...
Mark Milan Vojvoda seç po qan me lot...

10.

Dhe me armë në krah, dhe me këngë në buzë,
Na prit ti, o Hot, na prit ti, o Tuz...

S'jemi plaçkë tregu në pazar Ballkani,
S'na blen dot Evropa, s'na shet dot sulltani.

S'do të vini dorë kurrë te ky dhë,
Sa të jetë i gjallë qoftë dhe një nga ne!

Kemi zënë çdo shteg, kemi zënë çdo rrugë,
Flakë për flakë, o Hot! Flakë për flakë, moj
Grudë!

11.

Pse trazohet deti, pse po ngre kaq dallgë?
Njëzet luftanije shfaqen atje larg...

Ç'dokjon flotë këtu, pse na' rri krekosur,
Ne dhe për një gur vdesim të vendosur.

Ah, flotë e mallkuar, na le pa Ulqinin,
Dallgë-dallgë gjoksi na rrit zemërimin.

Deti kërkon brigje, zien, shkumëzon,
Ku do ta përplasim zemërimin tonë?

12.

Ç'ka ky Ali Ibra lart në vraç të zi?
Shtatë martina bashkë e kanë marrë në gji.

Ç'u thotë shokëve ky Ismail Hyseni?
Ku më gurroi gjaku, gjakun të më merrni.

Sulejmani i Vokshit djemve ç'u thërret?
Qitni thikat, burra, po s'patët fishekë...

Ç'bën ky Niman Sula, mbetur krejt pa këmbë?
Vdekjen ha me sy, vdekjen ha me dhëmbë.

13.

Fshat më fshat kalove ditën edhe natën,
Kasollja m'e varfër për ty dha kafshatën.

**Nga Evropa plakë tutje në Azi,
Nuk të lodhi udha ty për Shqipëri.**

**Në hejbe ti mbaje plot «Alfabetare»,
Shkronjat e Samiut, germëzat amtare...**

**Ngjeshë e këmbëzime të këmbës tërë,
Ngjeshë e këmbëzime të këmbës tërë...**

**Vjershat e Naimit plot ta mbushin xhepin,
Prapë në udhëtim, prapë patkonjtë shkrepin...**

**Udhëzime të këmbës të këmbës tërë,
Udhëzime të këmbës të këmbës tërë...**

**Katër-pesë dyfeqe pritën ty ta zunë,
Me një varg koshadhesh në Stamboll të shpunë.**

**Udhëzime të këmbës të këmbës tërë,
Udhëzime të këmbës të këmbës tërë...**

**Ç'udhë të gjatë që bëre ti për Shqipëri,
Gjurmët që le udhës janë në histori.**

**Udhëzime të këmbës të këmbës tërë,
Udhëzime të këmbës të këmbës tërë...**

.81

**Udhëzime të këmbës të këmbës tërë,
Udhëzime të këmbës të këmbës tërë...**

PASQYRA E LËNDËS

	Faqe
Monologu i agronomit	3
Nisje	4
Pjekuria dhe fëmijëria	5
Gjashtë ditë	6
Ngrohtësi	7
T'i shtypim në vezë	8
Era	11
Në vjeshtë	12
Pesha e duarve (poemë)	13
Copëza jete	28
Dasma e Skënderbeut	35
Gjin Bue Shpata	37
Çelën sythe e lule mollët	39
Arbëreshët	42
Bien dauille rrëzë malit	44
Nevada	48
Udhë e mëmëdheut (poemë)	49

Ejupi, N.

**Pesha e Ëuarve. Vjersha
dhe poema. T., «Naim Fra-
shëri», 1980.**

64 f.

(B. m.) dhe

(B. v.): 891.983-1

E 46

Tirazhi 1000 kopje

Format 70x100/32

Stash: 2204-79

**KOMBINATI POLIGRAFIK – Shtypshkronja e Re,
Tiranë, 1980.**